DOMSTOLENS DOM
den 1 oktober 1997 *

I mål C-345/95,

Republiken Frankrike, företrädd av rättschefen Marc Perrin de Brichambaut, utrikesministeriets rättsavdelning, och Denys Wibaux, secrétaire des affaires étrangères, utrikesministeriets rättsavdelning, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 8 B, boulevard Joseph II, Luxemburg,

sökande,

med stöd av

Storhertigdömet Luxemburg, företrätt av Nicolas Schmit, directeur des relations économiques internationales et de la coopération, utrikesministeriet, i egenskap av ombud, delgivningsadress: Utrikesministeriet, 5, rue Notre-Dame, Luxemburg,

intervenient,

mot

Europaparlamentet, företrätt av juridiske rådgivaren Gregorio Garzón Clariana, biträdd av avdelningschefen Christian Pennera, rättstjänsten, och förste handläggaren Hans Krück, rättstjänsten, samtliga i egenskap av ombud, delgivningsadress: Europaparlamentets generalsekretariat, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: franska.

angående en talan om ogiltigförklaring av Europaparlamentets beslut av den 20 september 1995 om fastställande av sammanträdeskalender för år 1996,

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G. C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray och L. Sevón samt domarna C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm (referent), M. Wathelet och R. Schintgen,

generaladvokat: C. O. Lenz,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 3 december 1996, där Republiken Frankrike företräddes av Marc Perrin de Brichambaut och tekniske rådgivaren Pierre Voilery, utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, Storhertigdömet Luxemburg företräddes av Georges Friden, sécretaire de légation, utrikesministeriet, i egenskap av ombud, och Europaparlamentet företräddes av Gregorio Garzón Clariana, Christian Pennera och Hans Krück,

och efter att den 4 februari 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Republiken Frankrike har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 7 november 1995, med stöd av artiklarna 38 i EKSG-fördraget, 173 i EG-fördraget

och 146 i Euratomfördraget väckt talan om ogiltigförklaring av Europaparlamentets beslut av den 20 september 1995 om fastställande av institutionens sammanträdeskalender för år 1996 (nedan kallat det omtvistade beslutet).

2 Den 12 december 1992 fattade företrädare för medlemsstaternas regeringar genom gemensam överenskommelse ett beslut om lokaliseringen av Europeiska gemenskapernas institutioners säten och av vissa av Europeiska gemenskapernas organ och avdelningar, med beaktande av artiklarna 216 i EEG-fördraget, 77 i EKSG-fördraget och 189 i Euratomfördraget (EGT C 341, s. 1, nedan kallat Edinburghbeslutet).

3 Artikel 1 a i detta beslut innehåller följande bestämmelse:

"[Europaparlamentet] skall ha sitt säte i Strasbourg, där de tolv månatliga sammanträdesperioderna, inklusive budgetsammanträdet, skall hållas. Extra sammanträdesperioder skall hållas i Bryssel. Europaparlamentets utskott skall sammanträda i Bryssel. Europaparlamentets generalsekretariat och dess avdelningar skall vara kvar i Luxemburg."

4 Det framgår av artikel 10 i parlamentets arbetsordning (konsoliderad version av den 7 december 1995, EGT L 293, s. 1) att kalendern för sammanträdesperioder motsvarar de fastställda ajourneringsperiodernas längd inom ramen för sessionen. Sammanträdesperioder är de perioder — som regel varje månad — då parlamentet sammanträder. Dessa är uppdelade i dagliga sammanträden. Parlamentet fastställer vid plenarsammanträde datum för ajourneringsperioderna och när sessionen skall återupptas.

5 I den sammanträdeskalender som parlamentet har fastställt anges endast datum för sammanträdesperioderna, men ingenting sägs om var sammanträdena skall hållas. Det är emellertid ostridigt mellan parterna att de sammanträdesperioder som sträcker sig från måndag till fredag hålls i Strasbourg, medan de sammanträdesperioder som i princip avser en serie halvdagar hålls i Bryssel.

6 Vid den överläggning då det omtvistade beslutet fattades fastställde parlamentet sin sammanträdeskalender för år 1996 genom omröstning, vars resultat fördes till sammanträdets preliminära protokoll.

7 Härvid beslutade ordförandekonferensen att föreslå en kalender som bestod av tolv femdagarsperioder, varav två i oktober månad, närmare bestämt från den 7 till den 11 oktober 1996 och från den 21 till den 25 oktober 1996, samt åtta sammanträdesperioder om vardera två halvdagar.

8 Genom godkännande av ändringsförslag 9, som ingivits av Green för PSE-gruppen (Europeiska socialdemokratiska partiets grupp), ströks dock sammanträdesperioden från den 7 oktober till den 11 oktober 1996, vilket innebar att det fastställdes att det skulle hållas elva sammanträdesperioder i Strasbourg under år 1996.

9 Denna kalenders förenlighet med gemenskapsrätten och särskilt med Edinburghbeslutet har ifrågasatts av Frankrikes ständige representant vid Coreper-mötet den 27 september 1995, av den franska delegationen vid rådsmötet den 2 oktober 1995 och i två skrivelser till parlamentets ordförande Hänsch, varav den ena från Republiken Frankrikes president, Jacques Chirac, av den 28 september 1995, och den andra från Michel Barnier, minister för Europafrågor, av den 27 september 1995.

10 Då dessa åtgärder inte ledde till något resultat, väckte Republiken Frankrike den nu aktuella talan.

11 Genom beslut av domstolens ordförande den 7 mars 1996 tilläts Storhertigdömet Luxemburg att intervenera till stöd för sökandens yrkanden.

12 Den franska regeringen har anfört tre grunder till stöd för sin talan: den första avser åsidosättande av Edinburghbeslutet, den andra avser åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och den tredje överträdelse av artikel 190 i EG-fördraget.

Den första grunden

13 I sin första grund har den franska regeringen, med stöd av den luxemburgska regeringen, i huvudsak gjort gällande att Edinburghbeslutets syfte är att fastställa Europaparlamentets säte och precisera innebörden av detta begrepp, med beaktande av att institutionen även i fortsättningen skall ha flera olika arbetsplatser. På detta sätt definierar detta beslut parlamentets säte som den plats där parlamentet i första hand håller sina plenarsammanträden och fastställer att minst tolv månatliga sammanträdesperioder skall äga rum i Strasbourg. Medlemsstaternas regeringar ansåg nämligen att om detta antal sammanträden inte uppnåddes, skulle beslutet att parlamentet har sitt säte i Strasbourg sakna reellt innehåll.

14 Enligt den franska regeringen har parlamentet, genom att bestämma antalet sammanträdesperioder som skall äga rum i Strasbourg till elva och antalet extra sammanträden som skall hållas i Bryssel till åtta, tömt Edinburghbeslutet på dess innehåll. Detta beslut, som är resultatet av en politiskt kompromiss som är bindande för såväl medlemsstaterna som för institutionerna, har nämligen medfört en absolut skyldighet för parlamentet att förlägga tolv sammanträdesperioder till Strasbourg, där det har sitt säte.

15 Den franska regeringen ifrågasätter inte att parlamentet kan avstå från att hålla månatliga plenarsammanträden under parlamentets sommaruppehåll eller under valkampanjen då det är valår. Regeringen förefaller dock göra gällande att parlamentet i så fall måste fastställa ytterligare en sammanträdesperiod som skall äga rum i Strasbourg under en annan månad.

16 Den franska regeringen har tillagt att parlamentet inte kan tolka och tillämpa sin behörighet att enligt artiklarna 25 i EKSG-fördraget, 142 i EG-fördraget och 112 i Euratomfördraget organisera sitt inre arbete på ett sådant sätt att parlamentet skulle kunna upprätta en sammanträdeskalender, som står i strid med den politiska kompromiss som har fastställts i Edinburghbeslutet.

17 Parlamentet har till sitt försvar invänt att Edinburghbeslutet i sig delvis är ogiltigt. Detta beslut inkräktar direkt på den behörighet att organisera sitt inre arbete som domstolen har tillerkänt parlamentet på grundval av artikel 142 i EG-fördraget, varför detta beslut går utanför den behörighet som artikel 216 i samma fördrag ger medlemsstaterna.

18 Europaparlamentet gör även gällande att Edinburghbeslutet, vars ordalydelse är mångtydig, skall tolkas så, att en sammanträdesperiod i princip skall äga rum varje månad i Strasbourg, med undantag för augusti månad och, under valår, juni månad.

19 Det skall inledningsvis anmärkas att det enligt ordalydelsen i artiklarna 77 i EKSG-fördraget, 216 i EG-fördraget och 189 i Euratomfördraget ankommer på medlemsstaternas regeringar att i samförstånd fastställa säte för gemenskapens institutioner.

20 Det åligger således medlemsstaternas regeringar att komplettera det system som har upprättats genom fördragens institutionella bestämmelser för att säkerställa att gemenskapen fungerar. Att utöva denna behörighet utgör inte bara en rättighet utan även en skyldighet (dom av den 10 februari 1983 i mål 230/81, Luxemburg mot parlamentet, Rec. 1983, s. 255, punkt 35).

21 Medlemsstaternas regeringar har således vid upprepade tillfällen fattat beslut angående institutionernas provisoriska arbetsplatser innan de antog Edinburghbeslutet. Domstolen har dock i sin dom av den 28 november 1991 i de förenade målen C-213/88 och C-39/89, Luxemburg mot parlamentet (Rec. 1991, s. I-5643, punkt 52), konstaterat att medlemsstaternas regeringar vid denna tidpunkt ännu inte hade uppfyllt sin skyldighet att slutgiltigt fastställa institutionernas säte i enlighet med de ovannämnda bestämmelserna i fördragen.

22 Det var mot denna bakgrund som Edinburghbeslutet antogs. Enligt artikel 1 a i beslutet skall Europaparlamentet ha sitt säte i Strasbourg, där de tolv månatliga sammanträdesperioderna, inklusive budgetsammanträdet, skall hållas.

23 Det kan således konstateras att medlemsstaterna, genom att anta Edinburghbeslutet, numera har uppfyllt sin skyldighet enligt artiklarna 77 i EKSG-fördraget, 216 i EG-fördraget och 189 i Euratomfördraget genom att slutgiltigt fastställa att parlamentet har sitt säte i Strasbourg, men med bibehållande av flera arbetsplatser för denna institution.

24 Med hänsyn till förekomsten av flera arbetsplatser innebar utövandet av denna behörighet inte bara en skyldighet att fastställa parlamentets säte utan även en befogenhet att precisera detta begrepps innebörd genom att ange vilken verksamhet som skall äga rum vid sätet.

25 Således har medlemsstaterna velat ange att parlamentets säte, vilket har fastställts vara Strasbourg, utgör den plats där institutionen i första hand håller sina ordinarie plenarsammanträden, och de har i detta syfte med bindande verkan preciserat det antal sammanträdesperioder som skall förläggas dit.

26 Medlemsstaterna har, genom att ange att parlamentet skall sammanträda i månatliga sammanträdesperioder, fastställt denna institutions praxis att i princip sammanträda varje månad i Strasbourg, såsom för övrigt föreskrivs i artikel 10 i parlamentets arbetsordning.

27 I verkligheten förekommer dock ingen ordinarie sammanträdesperiod i augusti månad och inte heller i juni månad under valår. Under de år som parlamentet har hållit sammanlagt tolv sammanträdesperioder i Strasbourg har två sammanträdesperioder fastställts till oktober månad. Denna praxis är inte i sig ifrågasatt.

28 Genom att precisera att budgetsammanträdet hålls i Strasbourg har medlemsstaterna dessutom velat ange att utövandet av parlamentets behörighet i budgetfrågor vid plenarsammanträde, i enlighet med artikel 203 i EG-fördraget, skall ske under en av de ordinarie sammanträdesperioder som äger rum vid institutionens säte.

29 Följaktligen skall Edinburghbeslutet tolkas så, att det definierar parlamentets säte som den plats där denna institutions tolv ordinarie sammanträdesperioder regelbundet skall äga rum, inbegripet de tillfällen då parlamentet skall utöva sin behörighet i budgetfrågor enligt fördraget. Ytterligare sammanträdesperioder kan således endast förläggas till en annan arbetsplats om parlamentet håller sina tolv ordinarie sammanträdesperioder i Strasbourg, där institutionen har sitt säte.

30 I motsats till vad parlamentet har hävdat har medlemsstaternas regeringar, genom att på detta sätt definiera parlamentets säte, inte inkräktat på parlamentets behörighet att organisera sitt inre arbete enligt artiklarna 25 i EKSG-fördraget, 142 i EG-fördraget och 112 i Euratomfördraget.

31 Det skall nämligen anmärkas att även om parlamentet inom ramen för denna behörighet att organisera sitt inre arbete kan vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att dess verksamhet och förfaranden fungerar väl, så skall dessa beslut respektera medlemsstaternas behörighet att fastställa institutionernas säte (ovannämnda dom av den 10 februari 1983 i målet Luxemburg mot parlamentet, punkt 38, och ovannämnda dom av den 28 november 1991 i målet Luxemburg mot Parlamentet, punkt 29).

32 Vidare skall det erinras om domstolens rättspraxis, enligt vilken medlemsstaterna, när de utövar sin behörighet att fastställa institutionernas säte, är skyldiga att respektera parlamentets behörighet att organisera sitt inre arbete och att se till att ett sådant beslut inte gör det svårt för denna institution att fungera väl (se dom av den 22 september 1988 i de förenade målen 358/85 och 51/86, Frankrike mot parlamentet, Rec. 1988, s. 4821, punkt 35). Även om Edinburghbeslutet innehåller vissa

begränsningar i parlamentets möjlighet att organisera sitt arbete, så följer dessa begränsningar av nödvändigheten att definiera dess säte och att på samma gång bibehålla flera olika arbetsplatser för parlamentet. Begränsningarna står inte heller i strid med den praxis som parlamentet i allmänhet har följt.

33 Detta konstaterande påverkas inte av att parlamentet måste avstå från att hålla ordinarie plenarsammanträden under valkampanjer och således att vart femte år avvika från sin skyldighet att hålla tolv ordinarie sammanträdesperioder vid institutionens säte. Ett sådant undantag rättfärdigas nämligen av nödvändigheten att anordna val av nya representanter.

34 Av det ovanstående följer att det omtvistade beslutet, i vad det där fastställs elva ordinarie sammanträdesperioder i Strasbourg för år 1996, är oförenligt med Edinburghbeslutet.

35 Utan att det är nödvändigt att pröva de övriga grunderna för talan skall således Europaparlamentets beslut av den 20 september 1995 om fastställande av institutionens sammanträdeskalender för år 1996 ogiltigförklaras i vad det där inte fastställs att tolv ordinarie sammanträdesperioder skall hållas i Strasbourg år 1996.

Rättegångskostnader

36 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om så har yrkats. Eftersom Republiken Frankrike har yrkat ersättning och parlamentet har tappat målet, skall parlamentet förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Med tillämpning av artikel 69.4 första stycket i rättegångsreglerna skall Storhertigdömet Luxemburg, som intervenerat i målet, bära sina rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

1) **Europaparlamentets beslut av den 20 september 1995 om fastställande av institutionens sammanträdeskalender för år 1996 ogiltigförklaras i vad det där inte fastställs att tolv ordinarie sammanträdesperioder skall hållas i Strasbourg år 1996.**

2) **Parlamentet skall ersätta rättegångskostnaderna.**

3) **Storhertigdömet Luxemburg skall bära sina rättegångskostnader.**

Rodríguez Iglesias Mancini Moitinho de Almeida

Murray Sevón Kakouris Kapteyn

Gulmann Edward Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Wathelet Schintgen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 1 oktober 1997.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare Ordförande